

انرژی خورشیدی

نوشته

بوسف متولدی نویر

مؤسسه علوم و فنون هسته‌ای دانشگاه تهران

چکیده :

در این مقاله بعد از شناسائی سرچشمه و بیناب و برآورد کل انرژی خورشیدی که بزمین میرسد، نحوه استفاده از آن و وسائل و ماشین‌آلات آنرا در طول قرن گذشته یادآوری کرده و کاربردهای آن در حال حاضر می‌رسیم. نمونه گیرنده‌ها مسطح، گیرنده‌های مرکز خطی و نقطه‌ای، موتورها و مراکز خورشیدی مورد بحث قرار می‌گیرند. ژنراتورهای خورشیدی با استفاده از نیم رساناها و کاربردهای متعدد آن در حال حاضر و چگونگی پیشرفت آنها در آینده نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشگفتار و گذشته تاریخی: از چند سال قبل که بازار جهانی انرژی تحول یافته و قیمت مواد انرژی‌زا بطور مداوم رویه افزایش نهاده و بخصوص در صحنۀ بین‌المللی هر کشوری جهت استقلال نسبی خود در تولید و مصرف انرژی می‌اندیشد و عواملی چون تضمین ذخایر فراوان و طولانی، عدم آبودگی محیط زیست، مورد توجه قرار گرفته است منابع دیگری برای جانشینی نفت و گاز و ذغال‌سنگ باید در نظر گرفته شود.

تجربه سی و چند ساله در مورد انرژی هسته‌ای و مشکلات فراوان آن از نظر محیط زیست بخصوص کمبود منابع سوختی و عدم استقلال و تأمین آن نشان میدهد که انرژی هسته‌ای فقط بعنوان سکن می‌تواند بمدت چند دهه جزئی از انرژی مصرفی را تأمین نماید در این صورت توجه به انرژی خورشیدی و توسعه تکنولوژی مربوط به آن می‌تواند بهترین راه تأمین انرژی باشد. در این گزارش سعی می‌شود بعد از شناسائی انرژی خورشیدی کاربردهای مختلف آن بررسی گردد. حدود یک قرن پیش آموشو A. Mouchot اولین موتور خورشیدی با آینه را در پاریس آزمایش کرد که مورد توجه قرار گرفت. لازم به یادآوری است که در این تاریخ موتورهای بنزینی و الکتریکی هنوز بصورت کامل ساخته نشده و اولین مرکز حرارتی برای تولید نیروی الکتریکی هشت سال بعد در ۱۸۸۶ بکار می‌افتد.

در سال ۱۸۸۰، آموشو A. Mouchot و همکارانش در الجزایر موتور خود را برای کشیدن آب از چاه بکار گردند. بعد از آن بدون ذکر دلیل آزمایش‌های آنها متوقف شد. در سال ۱۸۸۴ مخترع معروف ژی. اریکسون (J. Ericsson) موتور آینه‌ای خود را در نیویورک به معرض نمایش قرار داد. در سال ۱۹۰۲ موتور دیگری براساس مرکز پرتوهای خورشیدی بمدت یک سال در کالیفرنیا برای کشیدن آب بکار رفت بالاخره در سال ۱۹۱۳، یک موتور باقدرت یکصد اسب در مصیر بکار گرفته شد. این تجربه تا به امروز بزرگترین کاربرد ترمودینامیکی پرتوهای خورشیدی است. بین دو جنگ جهانی یک شرکت ایتالیائی، موتوری با گیرنده مسطح در لیبی آزمایش کرد و بالاخره در اوائل دهه شصت پروفسسور

هماسون H. Masson و همکارش ژ. پ. ژیراردیه J. P. Girardier موتورهای با گیرنده‌ی مسطح مجدد آمطالعه و عرضه کردند. در تاریخ استفاده از انرژی خورشیدی فقط موتور اخیر بوده که بصورت صنعتی درآمده و ساخته شده است.

تقطیر از طریق انرژی خورشیدی نیز خیلی زود مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته و اولین تقطیر کننده احتمالاً در سال ۱۸۷۲ در شیلی بکار گرفته شده است درحال حاضر دوازده تأسیسات تقطیر با ساخته‌های بالاتراز یکصد متر مربع در کشورهای مختلف کار می‌کند و بزرگترین آنها با ساخت . . . . . ۱ متر مربع در یونان قرار دارد.

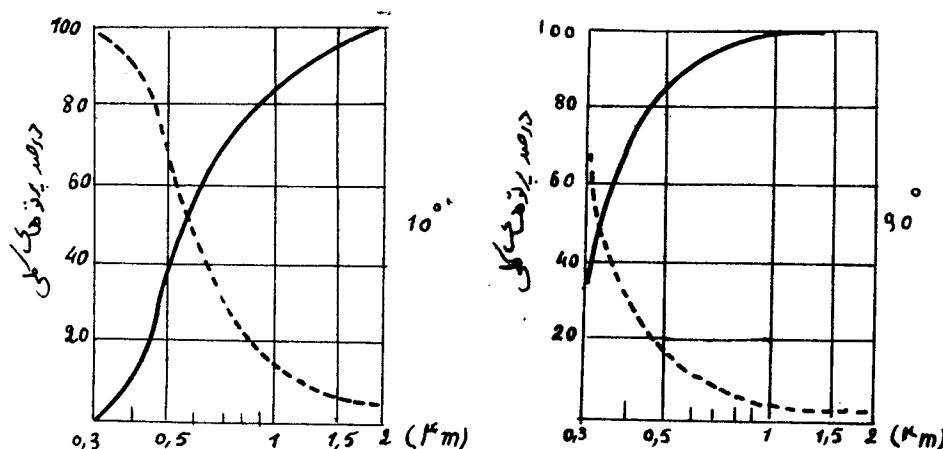
در سوی تمرکز پرتوهای خورشیدی در سال ۱۸۵۷، برنیه Berniere فرانسوی آینه‌ای با قطر یک متر ساخته و در کانون آن توانست نقره‌ها را ذوب کند. اخیراً بعد از جنگ دوم در سال ۱۹۰۲، اولین کوره بقدرت ۵۰ کیلووات در سال ۱۹۷۰، بقدرت یک مگاوات و بارجه حرارت . . . درجه سانتیگراد در کوه‌های پیرنه فرانسه بکار گرفته شده است. گرم کن‌های خورشیدی نیز از دسته‌های مدید شناخته شده بودند تا بتدای سالهای ۶۰ به تعداد ۲/۴ میلیون گرم کن خانوادگی در ژاپن بکار رفته بود بعد از آن این مقدار کاهش یافته و بر عکس استفاده از خانه‌های خورشیدی رواج یافته است. اولین خانه خورشیدی در سال ۱۹۳۹ در دانشگاه آم-آی-تی ساخته شده بعداز جنگ نیز ساخت این نوع خانه‌ها ادامه یافت و بعضی از آنها بعداز گذشت . . . سال هنوز کار می‌کنند.

بطور کلی دیده می‌شود که سالهای گذشته چندین بار استفاده از انرژی خورشیدی بصورت‌های مختلف مورد توجه قرار گرفته ولی متوجه هرگز بصورت صنعتی در نیامده است اخیراً بعلت بحران جهانی انرژی و کمبود مواد انرژی‌زا یکبار دیگر توجه مراکز تحقیقی و صنعتی جهان به انرژی خورشیدی معطوف شده است.

سرچشمه و بیناب انرژی خورشیدی: پرتوها و انرژی خورشیدی از یک پدیده تربونو-کلئر-کنترل شده و تحول هیدرژن به هلیوم بوجود می‌آیند فعل و افعال بصورت زیر خلاصه می‌شود:

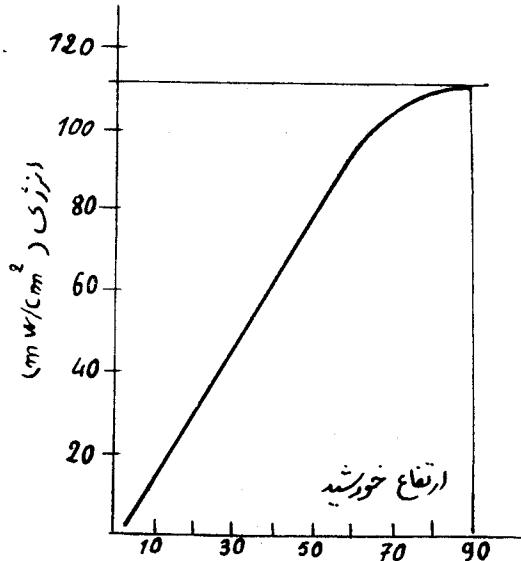

دیده می‌شود که فعل و افعال انرژی‌زا است و نوترون بوجود آمده برای ادامه آن کافی است. در حد بالای اتمسفر زمین - پرتوهای خورشیدی با اندازه ۱۳۵ میلی وات بر هر سانتی‌متر مربع عمود بر سریع پرتوها، انرژی وارد می‌کنند این انرژی قادر است در هر دقیقه دمای دو گرم آب را با اندازه یک درجه سانتیگراد بالا ببرد. این توان بنام «ثابت خورشیدی» خوانده می‌شود. انرژی دریاقنی زمین از خورشید در بالای اتمسفر خود سالیانه با اندازه ۱/۲۵ × ۱۰/۲۵ کالری است. بعضی از سولفه‌های اتمسفر مانند اکسیژن، اوزن، گاز کربنیک، بخار آب، گرد و خاک، مقداری از انرژی خورشیدی را جذب کرده و یا در فضای پخش می‌کنند. شکل یک برای یک آسمان آرام درصد پرتوهای مستقیم و پخش شده آسمانی را برای یک گیرنده مسطح که در سطح زمین بصورت افقی قرار گرفته است در دو حالت خورشید برای .۹ درجه و .۱ درجه نشان میدهد. دیده

شکل ۱ - درصد پرتوهای مستقیم و غیرمستقیم (آسمانی) خورشیدی خط پر: پرتوخورشیدی - خط چین: پرتوآسمانی

می شود که برای طول موج μm ۰/۰ درجه، نسبت پرتوهای آسمانی ۱۷٪ بوده وقابل چشم پوشی نیست. برای یک آسمان بدون ابر با دو سیلیمتر اوزون و ده سیلیمتر آب و در سطح دریا، مقدار انرژی خورشیدی برای هرسانتیمتر مریع برای ارتفاع خورشیدی ۹ درجه، برابر ۱۱۲ میلی وات است و با تغییر ارتفاع خورشید بصورت شکل ۲ تغییر میکند. با توجه به جذب انرژی در ابرها (۰/۳٪) می توان مقدار انرژی رسیده بزمین را برابر ۴٪ کل آن در بالای اتمسفر در نظر گرفت این مقدار انرژی، سالیانه برابر ۱۰×۵ کالری خواهد بود.

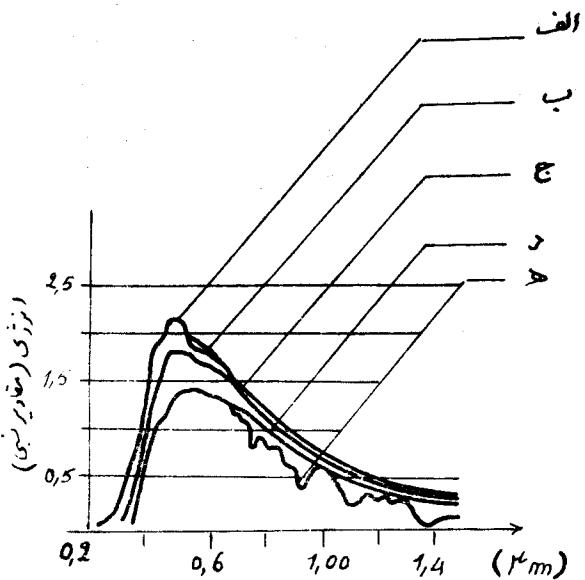
شکل ۲- انرژی واردہ بزمین بر حسب ارتفاع خورشید

از نظر کیفی، بیناب پرتوهای خورشیدی قبل از رسیدن به اتمسفر زمین مشابه بیناب «جسم سیاه» در درجه حرارت ۶۰ درجه کلوین است (منحنی الف شکل ۳). بیناب از μm ۰/۲ درجه دارد. وقتی که پرتوهای خورشیدی وارد اتمسفر بالای زمین می شوند مولکولهای اکسیژن با جذب پرتوهای ماوراء بنفش پائین تراز μm ۳/۰ درجه تحریک شده و به مولکولهای اوزون تبدیل می شوند ($۲\text{O}^{\cdot} \rightarrow ۳\text{O}^{\cdot}$) (منحنی ب شکل ۳) مولکولهای اوزون مجدد آذر اثر پرتوهای ماوراء بنفش با طول موج μm ۳/۰ (تا ۰/۳٪) به اکسیژن تبدیل میگردند بدین ترتیب همواره یک پرده دائمی برای پرتوهای ماوراء بنفش در بالای اتمسفر وجود خواهد داشت. اگر این پرده نبود پرتوهای ماوراء بنفش یاد شده از اتمسفر عبور کرده و بعد از ترکیب با مولکولهای آلی همه آنها را ازین می برند.

یک قسمت از پرتوهای خورشیدی تحت تأثیر پخش انتخابی مولکولی قرار می گیرند در این صورت توزیع بینابی پرتوهای مستقیم خورشید بصورت منحنی ج شکل (۳) درخواهد آمد. بالاخره جذب و پخش نور خورشید توسط گرد و خاک بیناب را بصورت منحنی «د» و بخار آب آنرا بشکل منحنی «ه» شکل (۳) در می آورد.

تقریباً نیمی از پرتوهای پخش شده توسط مولکولها و گرد و خاک بصورت پرتوهای آسمانی بزمین می رسد. چون جذب نواحی با طول موج های کوتاه نسبت به طول نوچهای بلند شدید است بیناب پرتوهای آسمانی نسبت به پرتوهای خورشیدی بطرف رنگ آبی تغییر محل میدهد. پرتوهای کلی مجموعه ای از پرتوهای مستقیم و پرتوهای آسمانی خواهد بود که بیناب آن در شکل (۴) نشان داده شده است دیده می شود که ماگزینم این منحنی در روی μm ۴/۰ در صورتیکه ماگزینم منحنی (۳) در روی μm ۴/۰ است.

اگر قادر بودیم انرژی واردہ از خورشید را بخوبی اخذ کرده و حفظ نماییم دیگر احتیاجی به هیچ منبع انرژی دیگر نبود ولی مشکلاتی در مورد تبدیل انرژی خورشیدی به حرارت و یا الکتریسته وجود دارد و تا کنون راه حل اقتصادی مناسبی پیدا نشده است مادر زیر کاربردهای مختلف و محدود دینهای آنرا بررسی خواهیم کرد.

شکل ۳- بیناب پرتوهای مستقیم انرژی خورشیدی

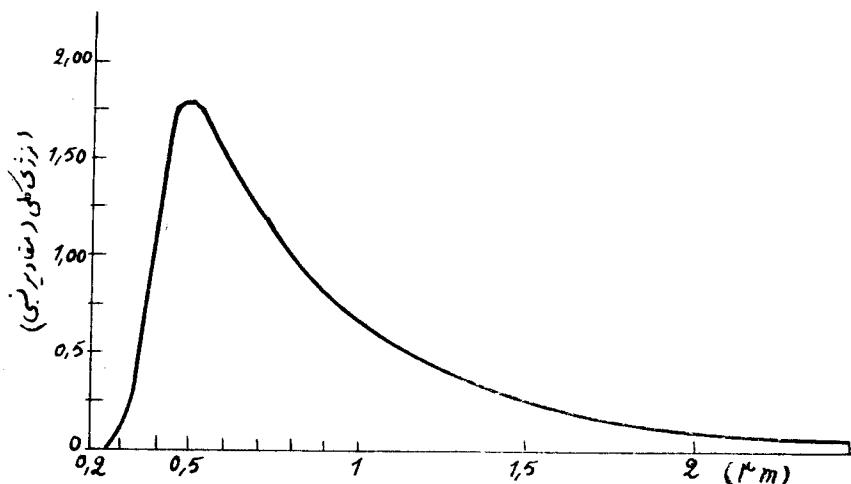
الف: بیناب جسم سیاه با ۰۰۰ درجه کلوین

ب: بیناب خورشیدی بعداز جذب پرتوهای ماوراء بنفش.

ج: بیناب خورشیدی بعداز جذب و پخش مولکولهای انتخابی.

د: بیناب خورشیدی بعداز اثر گردخاک.

هـ: بیناب خورشیدی بعداز اثر بخار آب.

شکل ۴- بیناب کلی خورشید (مستقیم و پخش شده)

ارتفاع خورشید ۹ درجه - آسمان صاف

۱- گرمایش مستقیم: با اگرندرهای مسطح بدون هیچ اشکالی درجات حرارت تاحدود یکصد درجه سانتیگراد

بسهوات بدست می آید. در این سیستم حرارت وسیله یک سطح سیاه با استفاده از روش گلخانه‌ای مانند شکل ه جذب -

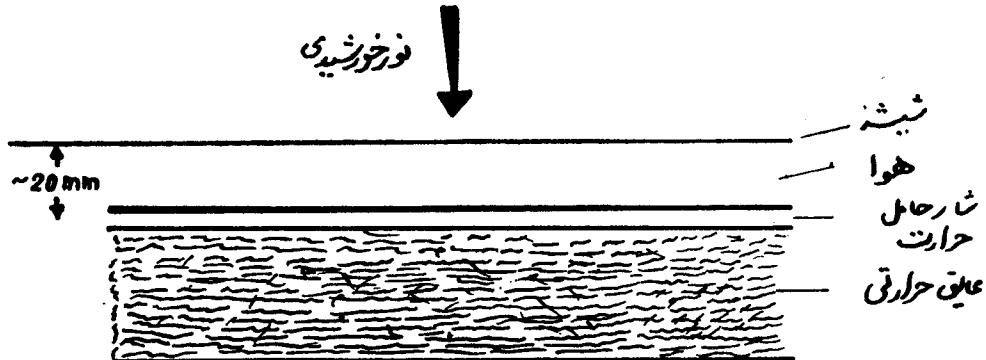
میگردد. یک شیشه که در فاصله چند میلیمتری بالای صفحه سیاه قرار گرفته است از اتلاف حرارتی مربوط به پرتوهای مادون

قرمز و انتقال حرارت از طریق هوا جلوگیری می نماید (اثر گلخانه‌ای) هرقدر دمای شاری که حرارت را منتقل می کند

در خروجی آن نزدیک دمای سبیط باشد بهره سیستم بهتر است. باین ترتیب برای تابش خورشیدی خوب، بهره تبدیل انرژی خورشیدی به انرژی حرارتی به ۷۰٪ می‌رسد. بدلیل افزایاد اتلاف حرارتی که بصورت تابع غیر خطی نسبت به درجه حرارت بالا می‌رود بهره در حدود ۱۰۰ درجه سانتیگراد صفر می‌گردد. همچنین بهره برای تابش‌های باشد کم کاهش یافته ویرای تابش در حدود ۳٪ تابش ممکن است برای صفر می‌گردد.

دریک آب‌های معمولی ویرای دمای خروجی برابر ۰ درجه سانتیگراد می‌توان بهره سالیانه برابر ۳٪ بدست آورد. در کشورهای مختلف هم اکنون برای گرم کن‌های خانگی و استخراج‌های عمومی و خشک کردن میوه‌ها از این روش استفاده می‌کنند. در مورد آب بدلیل غلظت زیاد و توانائی ما برای مجزا کردن آن از سبیط اطراف و تمکن زیاد انرژی خورشیدی در آن، راندمان بالاست. در مورد گرم کن‌های آفتابی خانگی با توجه به بازار تکنولوژی ساخت و در نظر گرفتن قیمت فعلی نفت، هزینه ساخت آن بعد از سه تا پنج سال جبران شده و ازان به بعد آب گرم بصورت رایگان در می‌آید.

در مورد خانه‌های آفتابی مقایسه گرمایش وسیله آفتاب با گرمایش وسیله نفت یا برق در حال حاضر مشکل است. محاسبات و تجربه نشان داده است در صورتیکه ساخت این گونه ساختمانها بصورت سری درآید قیمت‌های کنونی ۵٪ تا ۶٪ کاهش یافته و بسیار باصرفه خواهد بود هم‌اکنون تعداد زیادی خانه و آپارتمان‌های بلند با استفاده از این سیستم‌ها در اروپا و آسیا ساخته شده است گیرنده‌ها در روی پشت‌بام و یاسطوح ساختمان‌ها قرار داده شده و نتایج بسیار رضایت‌بخشی بدست آمده است.

شکل ۵- جذب انرژی خورشیدی (اثر گلخانه)

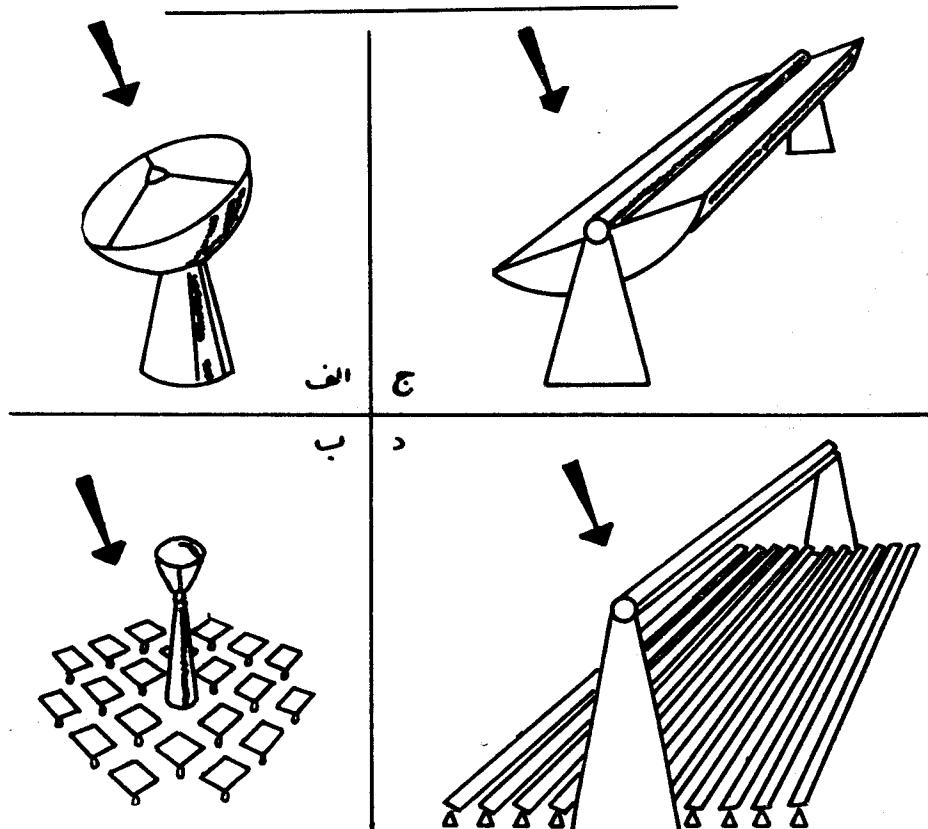
۲- موتورها و مراکز خورشیدی :

با استفاده از یک‌ماشین پیستونی یا یک توربین بخاری یا گازی از حرارت آفتاب می‌توان انرژی مکانیکی یا الکتریکی بدست آورد. راندمان تبدیل پرتوها به انرژی مکانیکی حاصل ضرب راندمان گیرنده خورشیدی و راندمان ماشین مورد استفاده است. بالنتیجه هرچه دمای شار جذب کننده انرژی خورشیدی در ورودی سیکل ترمودینامیکی بالاتر باشد راندمان کلی بالاتر است از این‌رواید سعی شود سیستم گیرنده باقدرت تمکن زیاد که قادر به تهیه حرارت‌های بالا است بکار رود. بدون سیستم تمکن بزحمت می‌توان دمای ۰٪ درجه بدست آورده‌ر صورتیکه اگر قدرت تمکن سیستم حداقل ۰٪ باشد می‌تواند تادمای ۳۰٪ درجه سانتیگراد فراهم نماید.

اگر درجات بالاتر مورد توجه باشد تنها سیستم تمکن کانونی نقطه‌ای که می‌تواند باقدرت تمکن زیاد (مثل ۳۰٪) کار کند بکار خواهد رفت.

سه سیستم گیرنده در حال حاضر شناخته شده است: گیرنده مسطح، گیرنده با تمکن خطی، گیرنده با تمکن نقطه‌ای. گیرنده‌های مسطح کل نور پخش شده را اخذ کرده و بگرد و غبار حساس نبوده و نگهداری آنها ساده است. این نوع موتور-های خورشیدی در مناطق خشک که دسترسی به آنها مشکل است بسیار سفید است راندمان کلی آنها حدود چند درصد بوده و بیزگترین نوع آن باقدرت ۳ KW چندسال است در مکانیک کار می‌کند. سطح گیرنده مسطح آن ۱۰۰ متر مربع است.

سیستم های متمن کر (شکل ۶) دارای معایب زیر هستند اولاً کل پرتوهای پخش شده که تقریباً ۲٪ تابش سالیانه است در این سیستم ها جذب نمی شود در نتیجه برای مناطقی که آب و هوای متغیر دارند و نور پخش شده زیاد است مناسب نبوده و مخصوص کشورهایی است که دارای آفتاب منظم است ثانیاً برای سیستم توجیه آینه ها و تمیز کردن آنها نگهداری و موازنی دائم لازم است و این موازنی با بالاقن درجه تمرکز بیشتر می شود. گیرنده های سطح ثابت بوده ولی گیرنده های متمن کر خطی، بروی یک محور و گیرنده های متمن کر نقطه ای بروی دو محور باید تنظیم شوند. متمن کر کننده های خطی قبل از آینه های استوانه ای سهمی استفاده می کردند ولی امروزه مطالعات بیشتر بروی آینه های سطح کوچک انجام می شود. و مراکز از ۱۰۰۰ کیلووات فعلاً برای مبنای کار می کنند. در اروپا و در آمریکا مطالعات بیشتر بروی مراکز متمن کر نقطه ای با آینه های سطح کوچک انجام می شود که این مراکز بنام «مراکز برجی» خوانده می شوند. صدها بلكه هزارها آینه های استاتیک به مساحت های ۰.۴ مترمربع هر یک در روی زمین نصب شده و بروی مخزن مرکزی که در روی یک برج به ارتفاع ۲۰۰ متر از سطح زمین قرار دارد کانونی می شوند. بهره مراکز بالا حدود ده درصد تخمین زده شده است یک مرکز با قدرت MW ۱، زمینی مساحت ۰.۳ هکتار لازم دارد. با محاسبات پژوهشگران آمریکائی هزینه مراکز یادشده در حدود ۱۲۰۰ دلار برای هر کیلو وات خواهد بود.

شکل ۶- سیستم های تمرکز دهنده نور خورشیدی

الف: تمرکز دهنده نقطه ای شامل یک آینه سهمی قابل تنظیم در روی دو محور، با این سیستم بالاترین دما بدست آمده است.

ب: تمرکز دهنده نقطه ای برجی ثابت.

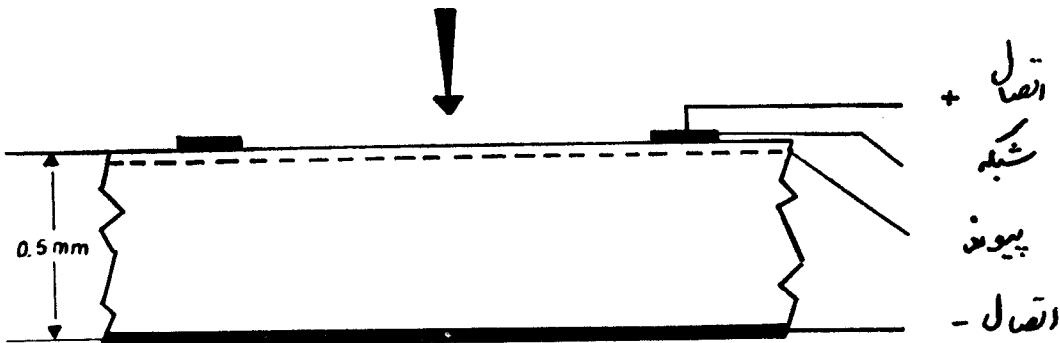
ج: تمرکز دهنده خطی شامل یک استوانه سهمی قابل تنظیم در روی یک محور.

د: تمرکز دهنده خطی ثابت. پائین ترین دما با این سیستم بدست آمده است.

بالاخره سوتورهای خورشیدی که آینه‌های سهمی بکار می‌برند در حال حاضر تحت پژوهش هستند. نمونه مراکز یادشده باقدرت MW، و باسه‌هزار درجه سانتیگراد در فرانسه نصب شده است سطح آینه این مرکز ۹۰۰ مترمربع است این مرکز برای نصب در شهرهای کوچک و پراکنده بسیار مناسب است.

۳- پدیده فتوولتائیک

با استفاده از فتوپیل ها که در الکترونیک مورد استفاده‌اند می‌توان پرتوهای خورشیدی را مستقیماً به انرژی الکتریکی تبدیل کرد. بادر نظرگرفتن چگالی ضعیف نور خورشیدی و قیمت نسبتاً زیاد مواد نیم رسانا باید بین سطح و حجم این فتوپیل‌ها نسبت مناسبی در نظرگرفته شود. بدین ترتیب صفحات سیلیسیم با خامت نیم میلیمتر و در انواع پیشرفته صفحات سولفور-کادمیم با خامت ۰.۱ میکرون بکار می‌برند. این صفحات مانند شکل (۷) دارای دو اتصال هستند. یکی از این اتصالات بصورت شبکه‌ای در طرف روشن و دیگری در طرف تاریک قرار دارد. با عمل دوپاژسد پتانسیل نسبتاً قوی درست در زیر شبکه بوجود می‌آورند. در اثر تابش نورخورشید الکترونهای ماده نیمه هادی آزاد شده وجذب سد پتانسیل می‌گردند باین ترتیب در اثر تابش آفتاب، نیروی محرکه هر فتوپیل که حدود نیم ولت است بوجود می‌آید. جریان هرفتوپیل متناسب با مساحت سطح روشن آنست. لازم به تذکر نیست که پدیده فتوولتائیک از اثر متقابل ذرات نور با الکترون‌های کریستال نیم رسانا بوجود می‌آید بنابراین بهتر است که فتوپیل‌ها در درجات حرارت پائین بخصوص در حد حرارت محیط کار کند هرگونه افزایش درجه حرارت راندمان آنها را پائین خواهد آورد. حسن بزرگ فتوپیل‌ها در این است که بر عکس مبدل‌های حرارتی در تابش‌های ضعیف نور نیز بخوبی کار می‌کنند و راندمان آنها در برابر شدت‌های متفاوت ثابت است و در هر آب و هوای آفتاب شدید یا ضعیف به نحو احسن کار می‌کنند. بهره فتوپیل‌های موجود در بازار که بهترین نوع نیستند از ۱٪ تا ۱۵٪ است که بالاتر از راندمان مراکز ترمودینامیکی یاد شده بوده و بعلاوه اشکالات نگهداری و نظافت و توجیه را ندارد. یکدسته از فتوپیل‌ها که روی یک صفحه نصب شده و در فضای آزاد ثابت شود به تولید الکتریسته ادامه میدهد در این سیستم هیچ چیز بغيراز الکترونها جابجا نمی‌شوند سروصداندارد و حتی بایک لایه‌گل که بروی آن بشینند بکار خود خواهد ادامه میدهد.

شکل ۷- اساس ژنراتورهای خورشیدی بانیسم رسانا

کاربردانها بسیار وسیع است. چندمثال زیر را میتوان برشمود: تغذیه ساعت‌های بچی، تغذیه تلفن‌های کنارجاده علامت‌گذاری راهها و راه‌آهن و سواحل دریائی، تغذیه حصار دور چراغ‌ها، فرودگاه‌ها، گیرنده‌ها و فرستنده‌های ایستگاه‌های رله برای رادیو و تلویزیون و مخابرات، باطری برای کشتی‌های بادی، سرمایشی با کمپرسورها و آب‌رسانی برای مزارع. بغيراز تغذیه، ماهاواره‌ها که حدود ۵ سال و باقدرت سالیانه ۰.۰۰۱ کیلووات انجام می‌شود در سال ۱۹۷۲ تولید کلی در حدود ۱ کیلووات بود در آن تاریخ قیمت برای هروات برابر یکصد دلار تمام می‌شد. در سال ۱۹۷۶ تولید جهانی در حدود ۰.۰۴ کیلووات بوده و قیمت بازای هروات به ۵۰ دلار تنزل کرده است در سال ۱۹۷۷ تولید جهانی از یک مگاوات تجاوز کرده و قیمت به حدود ۱ دلار برهر وات خواهد رسید. این اعداد نشان میدهد که همانند ترانزیستور که در ۱۰ سال قیمت آن به صد تقسیم شده بود فتوپیل‌ها هم که مواد مشابهی هستند همین راه را خواه ناخواه خواهند پیمود. یادآور می‌شویم که این مولدات

برای برابری قیمت با باطری های شیمیائی ساخته شده اند واز نظر تولید نیروی الکتریکی در مقیاس زیاد تحقیقات وسیعی در تمام آزمایشگاهها در جریان است پژوهشگران معتقدند که قیمت بحرانی ۱۰۰۰ دلار بر هر کیلووات در عرض ۱۱ تا ۱۳ سال دیگر اسکان پذیر خواهد بود. در حال حاضر پژوهش ها در جهت پیل های سیلیسیم چند کربستالی و پیل های سولفور کادمیم که باروش پودری از طریق شیمیائی بروی یک شیشه قرار می گیرند ادامه دارد مواد دیگری مانند آرسنور گالیم نیز تحت مطالعه است.

روش های دیگر استفاده از انرژی خورشیدی

بدون وارد شدن در جزئیات تنها یادآور می شویم که پژوهش های دیگری نیز با استفاده از نور خورشید در جریان است از میان آنها میتوان فوتوسترنز یعنی بدست آوردن تولید گیاهی بهتر با کاربرد گلخانه های مخصوص، فوتوشیمی و بخصوص فوتولیز که اجازه خواهد داد با استفاده از نور باوراء بنفس خورشید آب را تجزیه نماییم وبالاخره ذخیره انرژی خورشیدی در تجزیه موادی چون اسونیاک به نیتروژن و هیدروژن که موقع ترکیب مجدد انرژی جذب شده را مجدد پس میدهد.

نتیجه : با توجه به بحران اخیر انرژی و افزایش قیمت مواد سوخت اعم از فسیلی و یا هسته ای و سیاسی شدن - مسئله انرژی آلودگی محیط زیست به پس ماندهای ذغالی و نفتی و بخصوص هسته ای و بادر نظر گرفتن ارزش واقعی مواد نفتی و ترکیبات آن از نظر پتروشیمی، توجه جهانیان بنناجار بطرف انرژی خورشیدی که قرون متقدمی بیدریغ در اختیار ما بوده ویدلائل ارزانی مواد دیگر انرژی زا مشکلات تکنولوژی استفاده از انرژی خورشیدی مورد توجه واستفاده قرار گرفته است جلب خواهد شد. سالیانه خورشید بیست هزار برابر کل انرژی صرفی روی زمین را بآن وارد می کند. تکنولوژی استفاده از انرژی هسته ای که فقط نیم قرن انرژی مارا تأمین خواهد کرد. بعد از چند دهه باوجود مشکلات فراوان نظری و تکنولوژی توسعه و تکامل پیدا کرد جای بسی تأسف است که انرژی خورشیدی و تکنولوژی استفاده از آن که بارها ساده تر از هسته ای است بفراموشی سپرده شده است در این مقاله راههای متعدد استفاده از انرژی خورشیدی فهرست وار مورد توجه قرار گرفته است ولازم است که دانشگاهها و مؤسسات صنعتی کشور از هم اکنون بفکر پژوهش و ساخت ماشین آلات استفاده از انرژی خورشیدی باشند تا بلکه این بار بادر نظر گرفتن موقعیت جغرافیائی کشور، بتوان از منبع انرژی عظیم و تمیز خورشیدی دور از بازار سیاست جهانی استفاده نمود.

منابع

Références :

- 1) Publication No. 20 de la commission électrotechnique internationale (1973)]
- 2) Photosynthésis, Rabinowitch, Wiley and Son, Inc., New - Yourk (1969)]
- 3) Rayonnement ultra-violet dans la lumière des villes contemporaines. Deuxième congrès européen de la lumiere, Bruxelles (1973)
- 4) Les Energies de substitution et l'environnement , Nuisances et Environment Mars (1974)
- 5) L'énergie de substitution, Rev. Franc. Elect. No. 251(1975)
- 6) Le Rayonnement solaire, Rev. Franc. Elect. No. 254 (1976)
- 7) L'utilisation de l'Energie solaire, Rev. Franc. Elect. No. 255 (1976)